

Ярослав Юдін,
радник відділу політичних питань
євроатлантичної інтеграції Департаменту НАТО
Міністерства закордонних справ України

Стан і перспективи євроатлантичної інтеграції України

Реалізація політики євроатлантичної інтеграції України є одним із головних пріоритетів діяльності МЗС України. Протягом 2008 року з метою реалізації цього завдання українська дипломатія зробила дуже багато: проведені численні двосторонні та багатосторонні зустрічі, консультації, переговори; наші дипломати брали участь у різних нарадах, конференціях, форумах; докладено значних зусиль для розгортання в Україні інформаційної кампанії щодо НАТО тощо. Далі я зосереджу увагу на подіях, які мають ключове значення в реалізації обраного Україною курсу.

11 січня 2008 року Президент, Голова Верховної Ради та Прем'єр-міністр України направили спільного листа на ім'я Генерального секретаря НАТО, у якому висловлювалося зацікавлення України приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ). Сторона НАТО прийняла це звернення як свідчення наявності спільного бачення вищими керівниками України шляху забезпечення безпеки нашої держави.

У ході саміту Альянсу в Бухаресті 2–4 квітня 2008 р. відбулося засідання Комісії Україна – НАТО (КУН) на найвищому рівні за участю Президента України Віктора Ющенка. Результатом обговорення питання України на засіданні Північноатлантичної Ради (ПАР) стало отримання нашою країною від НАТО чіткої перспективи членства в Організації. Хоч Україну не було запрошено до виконання ПДЧ, однак усі країни – члени НАТО підтримали перспективу приєднання України до Альянсу. Їй запропоновано розпочати період інтенсивної взаємодії на високому політичному рівні, спрямовану на вирішення питань, які є актуальними з огляду на прагнення нашої держави долучитися до ПДЧ.

Найбільш значущим заходом періоду інтенсивної взаємодії став візит в Україну 16–17 червня 2008 р. делегації Північноатлантичної Ради та Генерального секретаря НАТО Я. Схеффера. У ході візиту делегація ПАР підтвердила принципову підтримку курсу України на подальше поглиблення євроатлантичної інтеграції, а Генеральний секретар Альянсу запевнив українську сторону в тому, що особисто докладе всіх можливих зусиль задля забезпечення скорішого досягнення в Альянсі консенсусу щодо запрошення нашої держави до ПДЧ.

Протягом першого півріччя 2008 р. було забезпечено участь України в усіх без винятку миротворчих, стабілізаційних, антитерористичних зусиллях НАТО – Міжнародних силах безпеки в Косово (КФОР), Тренувальній місії НАТО в Республіці Ірак (ТМН-І), військово-морських операціях на Середземному морі в рамках операції «Активні зусилля» (ОАЗ), а також Міжнародних силах сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан (МССБ).

Зокрема з 1 по 15 квітня 2008 р. проведено ротацию українського миротворчого контингенту (185 осіб) у складі сил КФОР на Балканах, а 3 травня – українського миротворчого персоналу у складі Міжнародних сил сприяння безпеці в Афганістані (3 особи). Торік, відповідно до Указу Президента України, відбулося збільшення чисельності персоналу в Афганістані до 10 осіб.

Від червня по серпень минулого року флагман Військово-Морських Сил ЗС України фрегат «Гетьман Сагайдачний» виконував завдання з патрулювання Середземного моря в рамках операції НАТО «Активні зусилля», здійснюючи моніторинг морських перевезень.

6 червня 2008 р. ПАР ухвалила рішення про залучення України до Сил реагування НАТО.

В Україні активно здійснюється інформаційно-просвітницька робота серед громадськості з метою роз'яснення широкого кола актуальних питань співробітництва України – НАТО, а також ролі та місця Альянсу в сучасному безпековому середовищі. 28 травня торік Урядом було затверджено Державну цільову програму з інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2008–2011 рр., яка передбачає реалізацію близько 70 заходів у рамках державної інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо НАТО та співробітництва України з Альянсом. На ці цілі передбачається витратити 40 млн. грн. протягом чотирьох років.

На додаток до цієї програми Міністерство закордонних справ України розробило та впроваджувало власний План інформаційної роботи в галузі євроатлантичної інтеграції, спрямований на забезпечення належного рівня розуміння і сприйняття населенням переваг євроатлантичної інтеграції нашої держави. На його реалізацію було виділено 5 млн. грн.

У рамках реалізації зазначеного Плану МЗС докладає значних зусиль для:

- забезпечення постійної присутності тематики НАТО в усіх ЗМІ;
- висвітлення актуальних питань відносин Україна – НАТО на щотижневих брифінгах МЗС з питань зовнішньої політики;
- проведення прес-клубів з питань євроатлантичної інтеграції за участю як керівництва МЗС, так і послів країн – членів НАТО, акредитованих в Україні;
- організації інтерв'ю, у тому числі теле- і радіо;
- участі в конференціях та круглих столах;
- візитів керівництва і співробітників МЗС у регіони України з інформаційною метою;
- розробки та забезпечення функціонування веб-сторінки «Україна-НАТО» www.ukraine-nato.gov.ua (оновлюється щоденно) тощо.

За сприяння МЗС Інститутом трансформації суспільства забезпечується відкриття мережі Центрів євроатлантичної інтеграції в регіонах України. Наразі вже функціонують 12 таких регіональних центрів, зокрема у Чернігові, Житомирі, Луцьку, Сумах, Рівному, Вінниці.

МЗС України продовжує реалізацію проекту «НАТО – це не штаб-квартира, це – держави-члени», у рамках якого здійснюються ознайомчі візити до нових країн – членів НАТО журналістів регіональних телевізійних ЗМІ України. За результатами цих візитів на регіональних телеканалах демонструються матеріали, присвячені висвітленню життя у країнах, які нещодавно приєдналися до Альянсу.

На замовлення МЗС були створені анімаційні відеоролики про НАТО, які демонструвалися по телебаченню під час проведення Євро-2008.

Згідно із соціологічним дослідженням, проведеним центром «Тейлор Нельсон Софрез Україна» за ініціативою «Дзеркала тижня», 31,4% українців виступають за якнайшвидший вступ нашої держави до НАТО (18,2% – однозначно «за»; 13,2% – «за», однак з певною часткою сумніву). При цьому 63,1% опитаних є опонентами швидкого зближення з Альянсом (51,4% – рішучі противники; 11,7% – відносні противники). Аналогічні результати засвідчило й опитування, проведене 13–24 листопада 2008 року на замовлення МЗС Соціологічним консорціумом під керівництвом Інституту трансформації суспільства: 30,2% – «за» і 59,6% – «проти»; водночас 45,4% опитаних вважають, що Україні не слід відмовлятися від вступу до НАТО задля збереження до-

бросусідських відносин із Російською Федерацією. Крім того, за даними цього ж опитування, 57% респондентів вважають, що Україна сьогодні не здатна захистити себе власними силами. Протилежну думку висловили 28,9% опитаних.

Таким чином, результати наведених опитувань свідчать про зростання порівняно з квітнем-травнем 2008 р. підтримки курсу на вступ до НАТО більш ніж на 10% (з 20–22%).

Під час зустрічі міністрів закордонних справ країн – членів Альянсу 2–3 грудня 2008 р. у Брюсселі глави країн – членів НАТО позитивно оцінили успіхи, досягнуті Україною в період інтенсивної взаємодії. Було ухвалено рішення розробити річну Національну програму допомоги нашій країні з проведення реформ, необхідних для вступу до Альянсу. У зв'язку з наданням можливості використання цього інструменту євроатлантичної інтеграції Україна має продемонструвати свою здатність відповідати вимогам НАТО і відповідно повністю виконати програму до кінця 2009 року.

За словами міністра закордонних справ України Володимира Огризка, для допомоги в розробці Національної програми Україна – НАТО в березні 2009 р. нашу країну відвідають представники Секретаріату НАТО. Незважаючи на те, що програма на 95% ґрунтуватиметься на річних планах Україна – НАТО, які ми виконували в попередні роки, Національна програма передбачає набагато тісніше співробітництво між Україною та Альянсом, а отже, необхідно детально проробити всі її положення.

Віталій Олуйко,

доктор наук з державного управління, професор,
академік Української академії наук з державного управління,
Заслужений юрист України, депутат Хмельницької обласної ради,
народний депутат України 4-го скликання

Роль вищих навчальних закладів у процесі євроатлантичної інтеграції України

3 грудня 2008 року в Брюсселі відбулось засідання Північноатлантичної Ради НАТО, в рамках якого пройшло засідання Комісії Україна – НАТО за участю міністра закордонних справ України В. Огризка. Результат зустрічі продемонстрував послідовність відносин між Північноатлантичним альянсом (НАТО) і Україною, які розпочалися від моменту здобуття нашою державою незалежності в 1991 р. Новий поштовх розвитку ці відносини отримали після затвердження Плану дій Україна – НАТО в листопаді 2002 року, метою якого є чітке визначення стратегічних цілей і пріоритетів нашої країни на шляху до цілковитої інтеграції в євроатлантичній структурі безпеки та забезпечення стратегічних рамок для поточної і майбутньої співпраці. У Брюсселі також було відзначено прогрес, досягнутий Україною у просуванні шляхом євроатлантичної інтеграції, та висловлено готовність НАТО сприяти проведенню реформ, необхідних для набуття нашою країною членства в

Альянсі. З огляду на це планується посилити центральну координуючу роль Комісії Україна – НАТО через внесення відповідних змін до Хартії про особливе партнерство України з НАТО.

Водночас, за даними соціологічного опитування, проведеного 13–24 листопада 2008 р. на замовлення українського зовнішньополітичного відомства Інститутом трансформації суспільства, до проведення якого було залучено керівників науково-дослідних, експертних та університетських соціологічних центрів із різних регіонів України, лише 30,2% громадян є прихильниками вступу нашої країни до Північноатлантичного альянсу. Така невідповідність державної політики і громадської думки обумовлена насамперед тим, що населення має дуже низький рівень поінформованості про те, що таке НАТО та яку він відіграє роль у сучасному світі. Як з'ясувалося у ході соціологічного опитування, проведеного Фондом Демократичні ініціативи та фірмою Юк-